

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne
ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta . . . . . 5.— " "
četrt leta . . . . . 2.50 " "
posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 " "
" " " trikrat . . . 10 " "
za nadaljna uvrčenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovariša“ izide dne 29. oktobra 1915.

Dne 4. t. m. je praznoval naš cesar Franc Jožef I. svoj god. — Vsi narodi široke Avstrije so se tega dne spominjali svojega vladarja z živo željo, naj bi čimprej čakal zmagoviti konec sedanje vojne in kot knez miru zopet posvetil svoje vladarske vrline blaginji svojih zvestih narodov v prihodnji dobi zaželenega miru! — Da se to gotovo zgodi — temu je porok naša nepremagljiva vojska. — Vse šole, koder se vrši pouk, so cesarjev god posebno slovesno praznovale. Po vsej naši državi je mogočno grmela veličastna himna: Bog ohrani, Bog obvari nam cesarja, Avstrijo! —

Vse naročnike in naročnice nujno pozivljamo, naj v zadnjem četrtletju t. l. store svojo dolžnost. — S 14. številko smo bili primorani svoj list ustaviti 113 naročnikom in naročnicam, ki nam dolgujejo skupno 5725 K. — Jasno je, da ob takih razmerah ne moremo naprej, ker ne znamo delati čudežev. — Prosimo torej še enkrat vse prizadete, naj takoj poravnajo zastalo naročnino, da jim zopet začnemo dopošiljati list in da bomo mogli svoje glasilo še nadalje izdajati!

V Ljubljani, dne 14. sept. 1915
Št. 14. 823.

Cenjeni
avstrijski jugoslovanski učiteljski Zavezi
v
Ljubljani.

Njegova ekscelencija gospod deželni predsednik za Kranjsko me je z razpisom z dne 9. t. m., št. 1746 pr., po Najvišjem naročilu poveril, da cenjeni avstrijski ju-

goslovanski učiteljski Zavezi sporočim Najvišjo zahvalo za vdanostno izjavo povodom Najvišjega rojstnega dneva Njegovega Veličanstva.

Župan:

Dr. Ivan Tavčar.

Vojna.

JUNAKOV GROB.

VEKOSLAV BRAJAN.

Kakor poročajo, je padel v ljutih bojih ob Dnjestru naš istrski tovariš, učitelj Vekoslav Brajan, smrtno zadet od sovražnikove krogle. — Rojen v Špinčičih v Istri, je od vsega srca ljubil svoj ubogi istrski narod ter deloval za njegove blaginjo v šoli in izven nje s plamenečim rydušenjem in z najlepšimi uspehi. Sedaj pa je svoje življenje daroval ljubljani domovini.

Bodi učitelju-junaku lahka daljna zemlja, v naših srcih pa mu cveti nemrljiv spomin!

SOČI.

Oj, Soča, meja ti krvava,
nebroj zdaj src ob tebi trepeta,
naj bluje ogenj vrag srđiti,
ne strašijo se muk, gorjá.

Tvoj čar oskrnil je sovražnik,
tvoj breg je napojen krvi —
bolesti polna ni še kupa,
junakov borba še rolni.

Stoj trdno kakor kraška skala,
ne boj krvi se, niti ran —
zdaj bij, pokaži silo svojo,
in narod tvoj ne bo tlačan!

Hinko Medič.

GOVOR MRTVIH.

In tamkaj naši bratje leže,
očetje in ljubljenci in sinovi:

končana njih velika je daritev —
naznanjajo smrtno uro topovi!
Osteklenele so vojnikom oči —
kam mrtvi pogledi strmé? . . .
In zadnja kaplja srčne krvi
iz rane globoko vre,
in glas šepče kot sveta molitev:
»O, dali smo, bratje, vam vse! . . .«

In nemo vprašanje lepeče
kot zdih srca in skoro boječe:
»Kaj bo, bratje, bodoče dni?
Nikoli ne bomo jih zrli —
za vas, za dom smo umrli!
Mi svoje smo prejeli plačilo;
kaj vam se rodi iz naše krvi?
Zaman srce je naše ni lilo!
Kaj, ki ste nas dali, dobite vi?
Le eno besedo recite samó,
da v večnem pokoju nam pókoj bo! . . .«

G.

ZANIMIVO PISMO Z BOJNEGA POLJA.

Tovariš Srečko Vilfan, učitelj v Knežaku, sedaj praporščak v nekem črnovojniškem pehotnem bataljonu, nam piše z dne 2. pret. mes.:

Po daljšem molku zopet par vrstic svojim cenjenim kolegom in tovarišicam! Moj bataljon je sedaj zopet v bojni črti in z njim seveda tudi moja malenkost! To pot so nam odkazali res imeniten odsek. Po vsem tem, kar sem preizkusil v prejšnjih bitkah, se človeku prav prileže odpočitek v taki bojni črti, kot je naša sedanja. Ni čudo! V prvi bitki sem bil od 1. do 13. julija pri Z. . . , kjer so bili boji najlju-tejši. Saj vsakdo kolikor toliko čita v časopisu o tem, a vse to ni niti senca tega, kar človek doživi! To se ne da popisati! Po tej bitki, v kateri smo izgubili mnogo moštva, med tem tudi več čeških kolegov, smo šli na odpočitek. Tega pa se nam ni bilo mogoče dolgo veseliti in ga uživati. Poslali so nas na južni rob . . . A tu smo bili le pri večjih bitkah, drugače pa v rezervi. Ne dolgo na to pa je prišlo povelje, glasom katerega smo bili prideljeni skupini, ki straži . . . Tudi tu smo sodelovali. Sedaj pa se nahajam prav ob . . . Z najtežjimi topovi streljajo na nas, a leti vse preko naših cenjenih glav! Dobro

LISTEK

Osemdesetletnica tovariša Janeza Sajeta.

Iz Št. Jerneja smo prejeli in priobčujemo:

Hvala Vam lepa za čestitko k mojemu osemdesetletnemu rojstnemu dnevu! Jako me veseli, da se še sivolasega starčka spominjate tudi zdaj, ko biva že več let v stalnem pokoju. Bil sem od začetka »Učiteljskega Tovariša« naročnik in dopisnik. Ves svoj čas svojega službovanja sem ga rad čital, podpiral in tovarišem v naročitev priporočal.

Veliko mojih tovarišev je že davno v hladni zemlji, kakor Andrej Praprotnik, Ivan Tomšič, Matej Močnik, dva Rakte-lja, Belar, Cebin, dva Adamiča, Traven, ki je bil moj sosed na Gorenjskem in tovariš na svatovščini moji; pa Andrej Vavken in mnogo, mnogo drugih.

Od sončencev s pripravnice v Idriji leta 1852. in 1853. sva še samo z Leopoldom Božičem živa. Od kolegov, ki smo

bili leta 1869. na Dunaju 50 dni v nadaljevalnem izobraževalnem tečaju za poljedelstvo itd., smo živi tudi še samo trije: Janko Škrbinec, Gašper Gašperin pa jaz. Vsi ti so mi jako laskavo in lepo čestitali, pa tudi mnogo drugih. Dozdej jih je že 80 pismeno čestitalo, ustno pa gotovo čez 180 že do rojstnega dne (23. avgusta 1915), do godu (29. avgusta Janez Glavosek), jih bo pa še veliko več!

Ko me je rajni moj prijatelj Ivan Tomšič domov spremljal iz Ljubljane, sva šla od Franciškanske cerkve po ulici proti »Slonu«. Tedaj mi je rekel: »Janez, zapomni si, čez nekaj let boš videl, da bo ljudstvo učitelje tako častilo in spoštovalo, kakor zares ob težavnem in napor-nem, pa slabo plačanem trudu zaslužijo.« — On ni dočakal teh let, morda jih bodo naši nasledniki, ki jim to iz srca privoščim. Nekoliko jih že tudi uživajo, seve sedaj je ta strašna draginja, pa krušni očetje se bodo že še tudi teh ubogih trpi-nov spominjali in jim pripomogli do bolj-ših in veselejših dni, posebno še, ko bodo tudi svojo 80letnico obhajali, kakor jo jaz! Bog daj!

Tudi jaz že nekoliko okušam tega spoštovanja, ki mi je o njem govoril rajni Ivan Tomšič. Dobil sem iz raznih stanov

in od raznih gospodov čestitke, da, celo darila od visokih gospodov. Naj se mi ne vzame za zlo, da tu navedem po nemško v originalu čestitko, ki se tako-le glasi:

Zum 80. Geburtstage des Herrn Oberlehrer Janez Saje. 1835.—1915.

Innig freu'n sich heute Deine Lieben.
Achtzig Jahre zählst Du, edler Greis!
Namenlos die Freud', die nichts mög' trüben.

Ehre Dir und Ehre Deinem Fleiss!
Zierde warst Du stets des Lehrerstandes;
Schutz für Christentum, für Recht und Pflicht.

Auf das Wohl des teuren Vaterlandes
Immer seh'nd. Nun hoff' mit Zufersicht
Einst zu sein im Reich des ew'gen Strandes!

Am 23. August 1915.

P. Bruno Wild, Pleterje.

Tako se izobraženi pobožni menihi Kartuzijani zahvaljujejo učitelju, ki je njih kolege slovensko poučeval. Vsa čast in hvala jim!

Od druge strani sem dobil to posve-tilo:

»Zdrava Marija.« Uglasbil in svoje-mu veleocenemu, blagemu prijatelju,

blagorodnemu gospodu Janezu Sajetu, mnogozasluznemu nadučitelju itd. v Šent Jerneju, k njegovemu 80. rojstnemu dnevu poklonil Davorin Budna. Besedilo po p. Skrabcu iz »Cvetja z vrtov sv. Frančiška«. Lepa pesem je jako imenitno izvršena.

Ker sem se večinoma vsem gratulantom pismeno zahvalil, naj bo še tem potom vsem in vsakemu posebej moja največja in prijateljsko ljubezniva zahvala izrečena! Želim, da bi vsi kolegi dočakali še večje in prav srečno Metuzalevo starost, ter se v molitvi vsi eden drugega spomnili! To Vam vsem želi vdani prijatelj Janez Saje, nadučitelj v pok. in posestnik v Šent Jerneju na Dolenjskem.

Gorica.

V Gorici prebiva od njenega začetka dalje slovenski in furlanski rod. Slovenski postavljamo na prvo mesto, ker je bil slovenski živelj tako močan, da je dal mestu ime. Mislimo, da ga ni več Laha, ki bi verjel tistim neslanim izvajanjem, da Gorica ni slovensko ime, da izvira iz »Norritia«. Vsa tista izvajanja so narekovali